

AUTOMATIE

UITDAGING VAN DE TOEKOMST IV

In onze artikelen in vorige VDH-ties is wel reeds tot uitdrukking gekomen dat wij geen angst behoeven te koesteren voor de gevolgen van de automatisering, mits alle belanghebbenden met elkaar de juiste maatregelen treffen. Dat is eigenlijk het kardinaal punt.

Professor dr J. F. ten Doesschate schreef in zijn voorwoord van het NIVE-rapport (NIVE = Nederlands Instituut voor Efficiency) het volgende: „Het is niet meer de vraag of men voor of tegen automatisering zou zijn, maar hoe men de gevolgen der automatisering kan opvangen op een wijze, die zowel economisch als ook maatschappelijk verantwoord is. Daarbij staat voortaan in ons besef de gedachte, dat automatisering leidt tot grotere materiële welvaart en dat deze laatste een goed is, dat waard is verworven te worden, mits niet ten koste van andere belangrijke waarden.”

Het zal de opmerkzame lezer niet ontgaan, dat deze laatste opmerking aansluit bij de gedachten, die professor Banning heeft geuit; vooral daar waar hij waarschuwt de vormingscentra niet te vergeten, wanneer de vorming en scholing in het kader der automatisering zullen moeten worden hervormd. Het NIVE-rapport vraagt zeer nadrukkelijk de aandacht voor de aanpassing van het onderwijs. De automatisering heeft namelijk de tendens, dat de arbeider in staat moet zijn tot het verrichten van een veelheid van activiteiten, die met elkaar in verband moeten worden gebracht en die een zekere mate van planning en coördinatie veronderstellen. Een van de knelpunten zal waarschijnlijk zijn, mensen te vinden die over een grote dosis technisch inzicht en zelfstandigheid beschikken en die in teamverband kunnen werken.

Dit betekent dat ons gehele onderwijsstelsel zich aan de nieuwe situatie zal moeten aanpassen en dat aan de kaderscholing, vakopleiding en omscholing bijzondere zware en nieuwe eisen zullen worden gesteld. Het rapport, dat wij maar met enkele kerngedachten kunnen weergeven, zegt dan nog: Het gaat daarbij soms om merkwaaardige functies. Men zal meer oplichters en controleurs nodig hebben, mensen, die tot een behoorlijk hoge technische graad moeten worden opgeleid, een groot verantwoordelijkheidsgevoel moeten hebben en snel besluiten kunnen nemen. Een aanzet om in te grijpen kan een schade van

De heer A. J. C. Valls, *Tijdschrijverij*, komt u vinden op de TV-Montage om hem met zijn 12½-jarig jubileum op 14 oktober te feliciteren. Een prettige viering wensen wij u toe.

soms honderdduizenden guldens betekenen. Deze personen moeten een kennelijk hoog intelligentieniveau hebben. Voldoen zij aan al deze eisen, dan kunnen zij aan het werk gaan. En hun werk bestaat dan hiert, dat zij waarschijnlijk hun leven lang... niets doen. Uiteraard een merkwaaardige situatie. Zij dienen aan zoveel eisen te voldoen om in staat te zijn van moment tot moment in te grijpen als er iets verkeerd mocht gaan, maar er behoort niets verkeerd te gaan. Zij verkopen, zo zegt het rapport bij wijze van spreken, niet hun werk, maar hun capaciteiten om te kunnen werken.

Dit is wel een heel bijzondere sootfunctie en niet ieder mens is ervoor geschikt. Welk mens is in staat de gehele dag in geconcentreerde aandacht te verkeren en toch eigenlijk niets te doen?

Wij zullen in het bestek van dit artikel het NIVE-rapport moeten verlaten om nog even gelegenheid te hebben uw aandacht te vragen voor de aanpassing van de vakopleiding aan de automatisering, waarover de Sociaal-Economische Raad advies uitbracht. Uiteraard kan ook hier maar een facetje worden belicht in verband met de plaatsruimte.

In dit rapport stelt men vast, dat in het geautomatiseerde productieproces een drietal functies zullen worden onderscheiden t.w. bedieningsvakman, onderhoudspersoneel en technici op middelbaar niveau. De eerste functie vraagt een brede technische opleiding, gevolgd door verdere oefening in het bedrijfsleven.

De technici op middelbaar niveau zullen via de hogere technische scholen kennis moeten verkrijgen van bewegingsleer, regeltheorie, elektronica e.d.

Het SER-rapport zegt nu moeilijk concrete wijzigingen voor te kunnen stellen ten aanzien van de opleiding in volle omvang. Wel is het reeds duidelijk, dat in de basisopleiding een plaats dient te worden gevonden voor het behandelen van de regeltheorie. Degenen, die later in het bedrijfsleven komen te staan tegenover de zelfregulerende apparaten, kunnen op deze grondslagen voortbouwen, samenstelling en werking leren begrijpen en indien de noodzakelijkheid

zich voordeet, op de juiste wijze ingrijpen.

In het algemeen zegt men in het SER-rapport, dat moet worden gestreefd naar verhoging van de leerplichtige leeftijd. Al was het alleen maar omdat de eisen, die men aan werkmensen in het algemeen straks gaat stellen, zwaarder zullen worden. En nu komen wij vanzelf aan de leerstof toe. In het SER-advies kijkt telkens de waarschuwing m'n of meer, dat men niet te vroeg tot specialisatie moet overgaan. Het bijbrengen van allerlei „weetjes“ en specialistische kennis in de basisopleiding schijnt weinig zin te hebben, omdat zij door de snelle technische ontwikkeling spoedig verouderd zijn wanneer men ze in praktijk wil brengen. Het gaat veel meer om de ontwikkeling van technisch denken, waarbij men moet leren problemen te analyseren en begrip te verweven voor de grondslagen van de techniek.

Bij de keuze van de leerstof moet grote aandacht worden geschonken aan de algemene en gemeenschappelijke elementen in uiteenlopende specialiteiten. Met deze elementen moet de aankomende vakman leren werken. Een basisopleiding moet de jeugdige vakman in staat stellen een keuze te doen, zich bij verdergaande specialisatie aan te passen, zodat hij zijn maatschappelijke bewegelijkheid behoudt. De opleiding van onze vakmensen moet meer algemene vorming geven om daarmee de mogelijkheden tot creativiteit te vergroten. Wij moeten bekwame krachten aantrekken voor een goede bewerking van noodzakelijke leerstof, zowel voor de basisopleiding als voor de voortgezette en meer gespecialiseerde opleidingen. Zeker is dat de automatisering tendenties vertoont personen met meer vorming en technische scholing, vooral jeugdigen, te be gunstigen. Het SER-advies pleit daarom voor goed opgezette herscholingsprogramma's, waarbij niet alleen de nadruk wordt gelegd op de nieuwe technische bekwamen, maar ook de nodige aandacht moet worden gewijd aan de geesteshouding van degene die wordt geschoold.

Wij zouden het bij deze zeer summiere weergave willen laten. Het was er ons om te doen u duidelijk te maken, dat in diverse organen gesprekken, aan de gang zijn over omstandigheden, die u binnen enkele jaren bij de invoering van automatisering zelf mee zullen maken en wij meenden dat het van belang is u met de gedachten die hierover geopperd zijn in kennis te brengen. Voor alle duidelijkheid: dit slaat niet op ons bedrijf. Maar zou het zo vreemd zijn als onze eigen personeelsleden hierover eens hun gedachten kenbaar maakten of dat onze Ondernemingsraad eens een speciale zitting aan dit onderwerp besteedde?

C. Oosthoek.

NIEUWE CURSUS EHBO

Het ligt in de bedoeling om bij volgende deelname weer een EHBO-cursus te geven. De lessen zullen 1x per week worden gegeven op een nog nader te bepalen dag van plm. 17.15—19.00 uur. Degenen, die iets voor het EHBO-werk voelen, worden verzocht zich zo spoedig mogelijk aan te melden bij de Medische Dienst.

Oud nieuws

In de vorige week heeft de heer H. R. van Nauta Lemke, onze vroegere chef van 't Laboratorium Elektronische Apparaten en nog adviseur onzer onderneming, zijn nieuwe ambt van het professoraat aan de Technische Hoogeschool in Delft aanvaard. Hij deed dat met een rede onder de titel: „Scheppen, waarnemen en regelen“. Ik heb de rede gelezen en — hoevel ik geen technicus ben — toch begrepen. Dat komt, omdat de jonge hoogleraar zijn wetenschap op technisch gebied wist te brengen in een taal, die ook de buitenstaanders kunnen verstaan.

Wat me verder in die rede trof, was de wijze, waarop de spreker aantoonde, dat de moderne regeltechniek eigenlijk in wezen oud nieuws is. Hij noemt ettelijke voorbeelden uit de geschiedenis, van 1784 af, dus 1½ eeuw geleden, hoe men regeltechniek, mechanisatie en zelfs automatie in toepassing bracht. Hij gaf klaar en duidelijk aan, dat wij allen in ons dagelijks leven er telkens mee in aanraking zijn, zonder ons dat vaak bewust te maken. En dan ligt zo'n woord ons iets heel nieuws, terwijl het eigenlijk alleen een nieuwe ontwikkeling van iets ouds is.

Van de oeroude beginperiode der mensheid en der wereld was er het scheppen van dingen, het waarnemen van hun werking en reacties en daarna het pogen om dit alles te regelen.

In het scheppen van nieuwe dingen openbaart een mens zijn geestelijke rijkdom. In het waarnemen van allerlei gebeurtenis toont hij zijn redelijke onderscheidingsvermogen. En door het regelen van allerlei bewegelijkheden en reacties blijft hij meester van het terrein.

Die regeltechniek is dus wel echt het sluitstuk van die drie activiteiten van de mens. En zonder de kunst van het regelen van alles, wat een mens tot stand brengt en waarnaemt, worden de dingen niet aan hem dienstbaar, maar is hij zelf ten slotte de slaaf ervan.

Zo ben ik nu die rede van de jonge professor in mijn eentje wat aan het filosoferen gegaan.

En het is eigenlijk allemaal oud nieuws, dat we met een beetje nadenken allen reeds moesten weten. Daarom toch goed, dat je er weer eens aan wordt herinnerd. Dan schreeuw je niet zo gauw van moord en brand bij nieuwe technieken, die in wezen al oud van idee en toepassing zijn. Het ware is vaak, dat we zo weinig van geschiedenis weten. Zelfs het verleden van dingen vlak bij ons kennen we dikwijls niet. Daar zit een lelijk risico in voor onszelf.

Scheuwer.

HOE MAKEN ONZE OUD-GEDIENDEN HET?

Kom erin zeggen wij tegen leerlingen van scholen en plattegrondsvrouwen, tegen congressisten en personeelsleden van andere bedrijven. En zij stapten maar wat graag over de drempel van onze fabriek, want niet iedere dag word je de kans geboden een groot industrieel bedrijf te bezichtigen.

EEN INTERVIEW MET DE HEER METMAN

Kom erin zeggen wij ook tegen onze oud-gedienden, die heel goed weten hoe ons bedrijf eruit ziet, maar toch graag aan onze uitnodiging gehoor geven om eenmaal per maand in de kantine van de Kastenfabriek andere oud-gedienden te ontmoeten. Wat zij daar dan doen? Bruiden, klaverjassen of spoeien en natuurlijk praten over de belevenissen van vroeger en over de karweitjes van vandaag.

Zo af en toe willen wij een oud-werknemer voor het voetlicht halen en u vertellen op welke wijze hij zijn vrije tijd thuis doorbrengt. Als eerste gingen wij op bezoek bij de heer en mevrouw Metman. De heer Metman was werkzaam op de Houtboekhouding toen hij in 1951 ons bedrijf verliet. Nu nog is van hem bekend dat hij buitengewoon sierlijk kan schrijven. Op jeugdige leeftijd, toen hij matroos was, heeft de heer Metman zich veel in schonschrijven geoeftend, waardoor hij later bij de politie het nu steeds meer verouderend beroep van schrijver uitoefende. Dat moete handschrift valt ons nog steeds op als wij de oplossing van de puzzel in het VDH-tje door de heer Metman krijgen toegezonden. Want puzzelen is een geliefde bezigheid van de heer Metman; als er in dagblad of tijdschrift een puzzel staat die hem maar enigszins ligt wordt deze opgelost en ingezonden. Prijzen winnen is er niet zo vaak bij. Wat dat betreft liggen de kansen bij het VDH-tje het hoogst.

Bijfarten doet de heer Metman ook graag, hoewel daar de laatste jaren niet veel meer de gelegenheid voor is geweest. Bruiden staat tweemaal per week op het programma, de ene keer thuis, de andere keer bij kennissen. Dan staat de heer Metman ook nog z'n mannetje bij het oplossen van schaakproblemen.

Toch is dit nog niet alles. In zijn woning valt er altijd nog wel iets te repareren of te verbeteren. De geysier een schoonmaakbeurt geven, een verfkwaast ter hand nemen, een snoetje van een lamp repareren en nog meer van dergelijke karweitjes worden door de heer Metman zelf opgeknapt.

Het is u nu wel duidelijk dat de heer Metman op z'n 74-jarige leeftijd nog niet stilzit. Bij dit alles komt nog dat ook zijn getrouwde dochter regelmatig met een bezoek moet worden vereerd.

In de zomer nemen de heer en mevrouw Metman graag nog een poosje vakantie; vorige jaren hebben zij zelfs nog een kijkje over de grenzen genomen.

De heer Metman weet zijn tijd best te besteden. Wie weet heeft daar iedere oud-gediende geen moeite mee. Dat zal blijken bij het volgende gesprek.

R. Ch. H.

De Radiontontage heeft op 16 oktober a.s. een jubilaris in haar midden en wel de heer A. P. de Bruijn, die ook al weer 12½ jaar in dienst van Van der Heem is. Gefeliciteerd, mijnheer De Bruijn.